

Novac i monetarna politika

PROF. DR MAJA BAĆOVIĆ

09.11.2020.

Definicija novca

- Zakonsko sredstvo plaćanja na određenoj teritoriji
- Monetarni agregati
- M_1 : Gotovina u optičaju + depoziti po viđenju
- Depoziti po vidjenju:
 - Mogu se transformisati u gotov novac
 - Na osnovu depozita mogu se realizovati transferi i izdati čekovi
 - Prinos je nulta ili veoma niska kamatna stopa
- M_2 : M_1 + oročeni (štedni depoziti) sa neograničenim pristupom
- M_3 : M_2 + oročeni (štedni depoziti) + računi kod nebankarskih institucija

Kreiranje novca

- Centralna banka (monetarni autoritet) i komercijalne banke
 - Papirni i kovani novac (Centralna banka)
 - Depoziti (komercijalne banke)
- Centralna banka emituje gotov novac i kreira rezerve (depoziti komercijalnih banaka kod CB)
- PRIMARNI NOVAC (monetarna baza) – M_0 : suma gotovine i rezervi poslovnih banaka
- Poslovne banke
 - Finansijski posrednici
 - Konverzija dospelosti

Aktiva	Pasiva
Gotovina i depoziti	Obaveze prema CB
Hartije od vrednosti	Depoziti klijenata
Plasirani krediti	
	Kapital

Slika 9.1 Bilans stanja poslovne banke

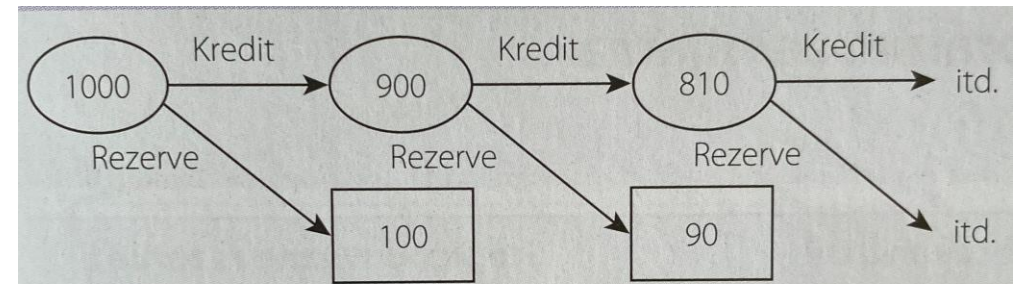
Kako poslovne banke kreiraju novac?

- Proces multiplikacije

$$\text{Rezerve} = rr * \text{depoziti}$$

- rr – stopa obaveznih rezervi komercijalnih banaka

- *Multiplikator rezervi* = $\frac{1}{rr}$

Slika 9.2 Monetarni multiplikator

Inicijalni depozit omogućava izdavanje kredita. Kada banka zadrži deset posto kredita u formi rezervi (bilo da je depozit u formi gotovine ili na računu centralne banke), svaki zajam biva za deset odsto manji od prethodnog. Tako se lanac depozita i kredita na kraju gasi.

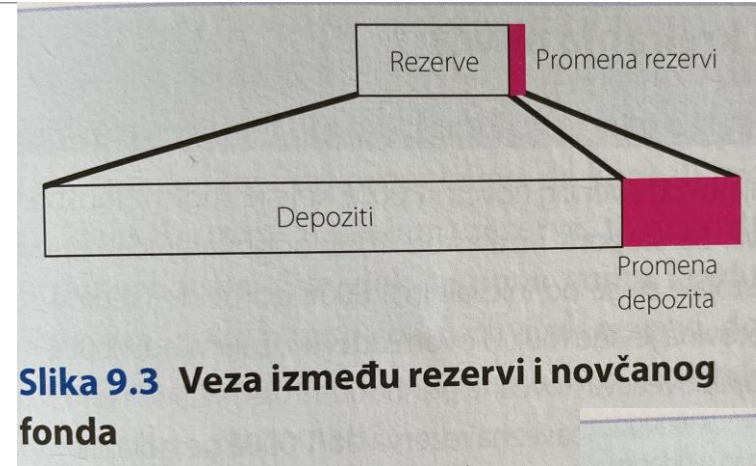
Kako centralna banka kontroliše ponudu novca?

- Upravljanje stopom obavezne rezerve
- Ponuda novca

$$M = \frac{1}{[c + rr(1 - c)]} M_0$$

c – procenat novca u gotovini

$\frac{1}{[c + rr(1 - c)]}$ - novčani multiplikator

Slika 9.3 Veza između rezervi i novčanog fonda

AKTIVA	PASIVA
Inostrana aktiva	Gotovina u opticaju
Kreditni odobreni poslovnim bankama	Depoziti komercijalnih banaka
Hartije od vrednosti	Depoziti vlade
	Kapital

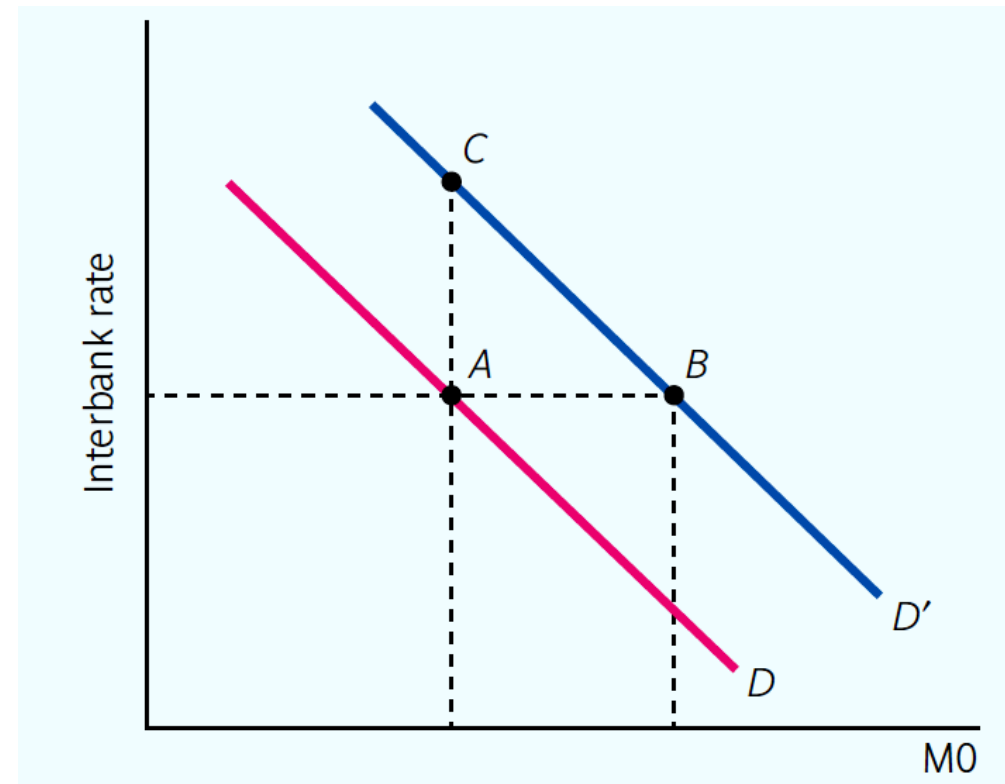
Slika 9.4 Bilans stanja centralne banke

Tražnja za novcem

- Broj transakcija, kamatna stopa

$$M^d = k(i)PY$$

Grafik: Tražnja za novcem

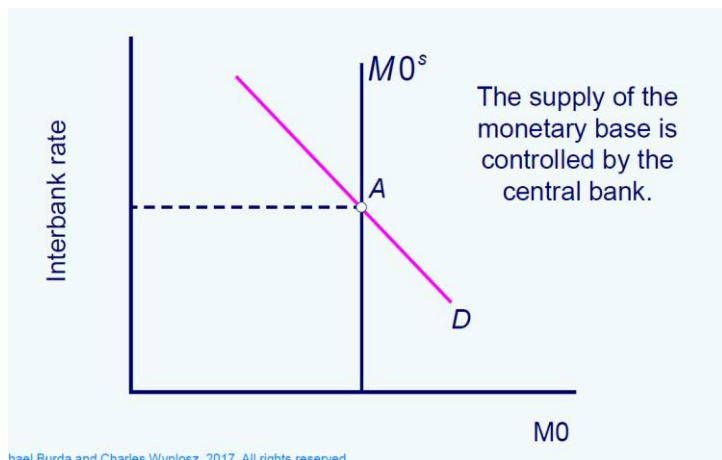

Ravnoteža na tržištu novca

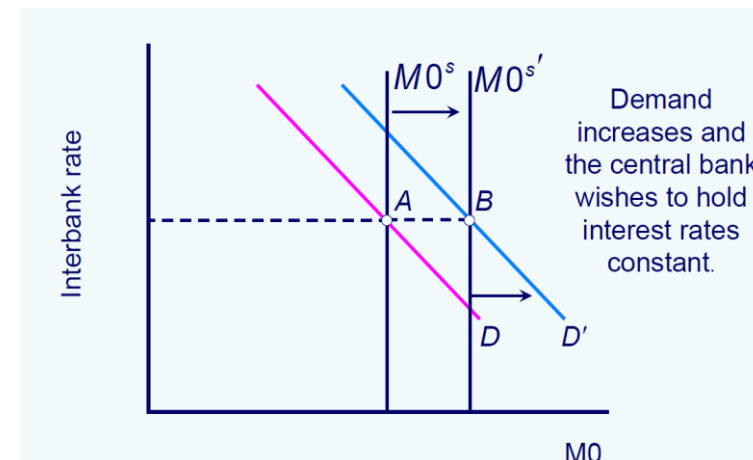
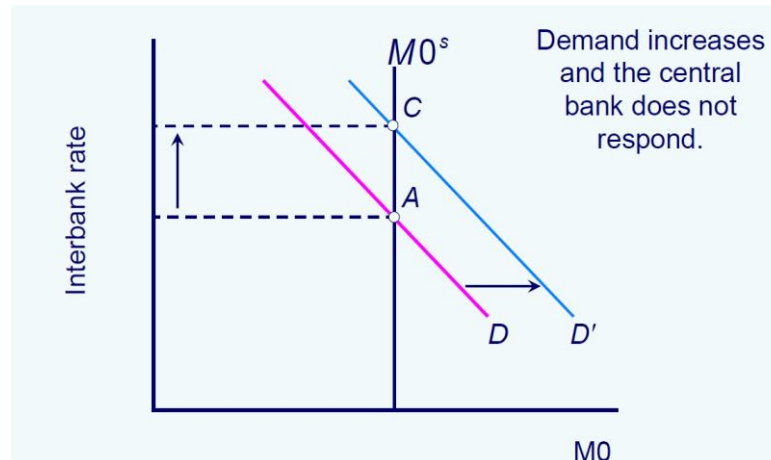
- Ponuda novca = tražnja za novcem

$$M = M^d$$

Grafik: Ravnoteža na tržištu novca

hael Burda and Charles Wyplosz. 2017. All rights reserved.

Instrumenti monetarne politike

- Kamatna stopa
- Stopa obavezne rezerve
- Operacije na otvorenom tržištu
- Tagetiranje inflacije
- Bankarska regulativa i supervizija

Tejlorovo pravilo

- CB će povećati međubankarsku kamatnu stopu u dva slučaja:
 - Kada stopa inflacije premaši ciljnu stopu inflacije
 - Kada realni BDP premaši svoj ravnotežni nivo

$$i = \bar{i} + \alpha(\pi - \bar{\pi}) + b \frac{Y - \bar{Y}}{\bar{Y}}$$

Materijali za čitanje

- Chari, V., V., and Patrick J. Kehoe. 2006. "Modern Macroeconomics in Practice: How Theory Is Shaping Policy." *Journal of Economic Perspectives*, 20 (4): 3-28. DOI: 10.1257/jep.20.4.3, <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.20.4.3>
 - Galí, Jordi, and Mark Gertler. 2007. "Macroeconomic Modeling for Monetary Policy Evaluation." *Journal of Economic Perspectives*, 21 (4): 25-46. DOI: 10.1257/jep.21.4.25, <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.21.4.25>
 - CBCG, radna studija: EKONOMSKA POLITIKA U DOLARIZOVANIM EKONOMIJAMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA CRNU GORU, https://cbcg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_publicacije/radne_studije/ekonompolitika.pdf
- Bacovic, M. 2019. "Dollarization in Montenegro: evidence after two decades of experience", Conference: 11th Economic and Finance Conference, Rome, DOI: [10.20472/EFC.2019.011.002](https://www.iises.net/proceedings/11th-economics-finance-conference-rome/table-of-content/detail?article=dollarization-in-montenegro-evidence-after-two-decades-of-experience), <https://www.iises.net/proceedings/11th-economics-finance-conference-rome/table-of-content/detail?article=dollarization-in-montenegro-evidence-after-two-decades-of-experience>